



МИНИСТЕРСТВО НА ЗЕМЕДЕЛИЕТО И ХРАНИТЕ

СОФИЯ 1040, бул. "Христо Ботев" № 55

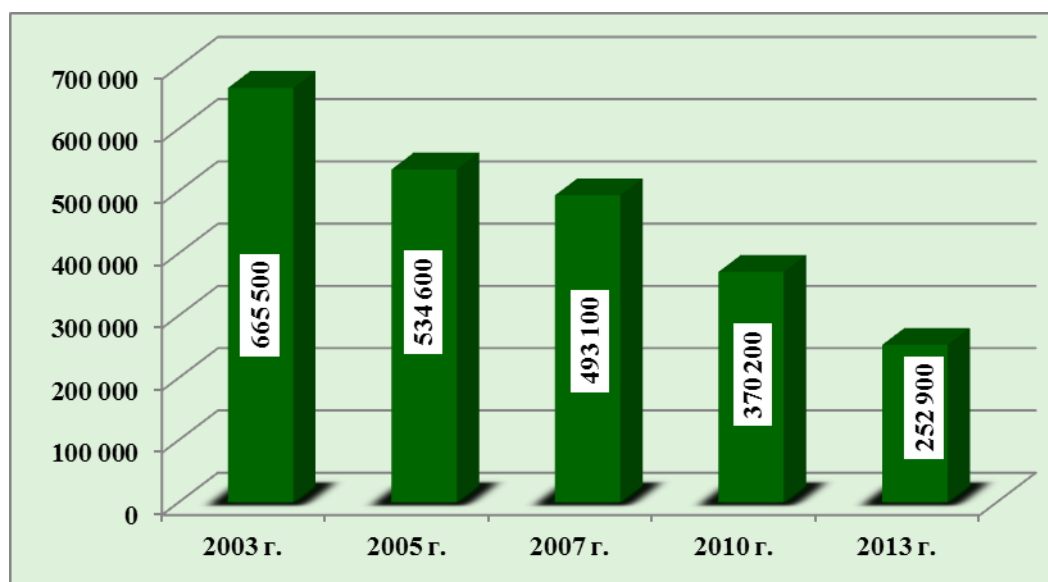
№ 273 – юни 2014

## СТРУКТУРА НА ЗЕМЕДЕЛСКИТЕ СТОПАНСТВА В РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ ПРЕЗ 2013 ГОДИНА (FSS'2013)

### ПРЕДВАРИТЕЛНИ РЕЗУЛТАТИ

Земеделските стопанства в България през 2013 година са около 252 900. Използваната земеделска площ (ИЗП) е 37 083 300 дка и е разпределена в 243 400 стопанства. Около 9 500 земеделски стопанства са без ИЗП. С 42% намаляват стопанствата с ИЗП до 10 дка. С 5% се увеличават стопанствата с ИЗП от 500 дка и повече. Обработваемата земя е 32 154 200 дка, с 3% повече в сравнение с 2010 година и е разпределена в 178 700 земеделски стопанства. Около 183 300 са стопанствата, в които се отглеждат селскостопански животни, птици и пчели към 01.11.2013 година. 70% от млечните крави се отглеждат в стопанства с 10 и повече животни. 190 от стопанствата отглеждат гъби на 120 400 кв. м.

Графика 1. Брой на земеделските стопанства в България



Източник: МЗХ, отдел "Агростатистика", FSS'2013 - предварителни резултати

## Резултати и анализи

**Таблица 1. Структура на земеделските стопанства**

| Година                     | Общ брой стопанства (вкл. стопанства без ИЗП) | Стопанства с ИЗП |            |                  |
|----------------------------|---|------------------|------------|------------------|
|                            |   | Брой стопанства  | ИЗП (дка)  | Средна ИЗП (дка) |
| 2010                       | 370 200                                       | 357 100          | 36 169 600 | 101              |
| 2013                       | 252 900                                       | 243 400          | 37 083 300 | 152              |
| <b>Изменение 2013/2010</b> | -32%  | -32%             | 3%         | 50%              |

Източник: МЗХ, отдел "Агростатистика", FSS'2013 – предварителни резултати

Земеделските стопанства през стопанската 2013 година намаляват с 32% спрямо стопанствата, развиващи земеделска дейност през 2010 година. ИЗП се увеличава с 3%. Средната ИЗП на стопанствата нараства с 50%, като достига до 152 дка.

**Таблица 2. Разпределение на земеделските стопанства по класове на използваната земеделска площ**

| Година                     | Размер на ИЗП    |           |                   |           |                    |           |                     |           |                 |            |
|----------------------------|------------------|-----------|-------------------|-----------|--------------------|-----------|---------------------|-----------|-----------------|------------|
|                            | >0 дка и <10 дка |           | ≥10 дка и <20 дка |           | ≥20 дка и <100 дка |           | ≥100 дка и <500 дка |           | ≥500 дка        |            |
|                            | Брой стопанства  | ИЗП (дка) | Брой стопанства   | ИЗП (дка) | Брой стопанства    | ИЗП (дка) | Брой стопанства     | ИЗП (дка) | Брой стопанства | ИЗП (дка)  |
| 2010                       | 248 000          | 816 300   | 47 000            | 625 500   | 41 100             | 1 631 400 | 12 800              | 2 786 100 | 8 200           | 30 310 300 |
| 2013                       | 143 600          | 480 000   | 39 800            | 525 000   | 38 300             | 1 546 800 | 13 100              | 2 914 300 | 8 600           | 31 617 200 |
| <b>Изменение 2013/2010</b> | -42%             | -41%      | -15%              | -16%      | -7%                | -5%       | 2%                  | 5%        | 5%              | 4%         |

Източник: МЗХ, отдел "Агростатистика", FSS'2013 – предварителни резултати

Стопанствата с ИЗП под 100 дка намаляват с 34%. Използваната от тях земеделска площ намалява със 17%. С 3% се увеличават стопанствата с размер на използваната земеделска площ от 100 и повече дка, а стопанисваната от тях земя е 34 531 500 дка. 4% от стопанствата (8 600 броя) стопанисват 85% от ИЗП.

**Таблица 3. Разпределение на земеделските стопанства и използваната земеделска площ по категории**

| Категории използвана земеделска площ (ИЗП)             | Стопанства     | Площ              | Стопанства     | Площ              | Изменение   |             |
|--|----------------|-------------------|----------------|-------------------|-------------|-------------|
|  | (брой)         | (дка)             | (брой)         | (дка)             | Стопанства  | Площ        |
|  | 2010           | 2013              | 2013/2010      | 2013/2010         |             |             |
| <b>Използвана земеделска площ</b>                      | <b>357 100</b> | <b>36 169 600</b> | <b>243 400</b> | <b>37 083 300</b> | <b>-32%</b> | <b>3%</b>   |
| <b>Обработваема земя</b>                               | <b>250 700</b> | <b>31 249 300</b> | <b>178 700</b> | <b>32 154 200</b> | <b>-29%</b> | <b>3%</b>   |
| Зърнено-житни култури                                  | 106 400        | 17 878 000        | 77 100         | 19 799 900        | -28%        | 11%         |
| Зърнено-бобови култури                                 | 21 600         | 83 500            | 16 600         | 63 600            | -23%        | -24%        |
| Технически култури                                     | 57 700         | 10 770 300        | 48 900         | 10 551 800        | -15%        | -2%         |
| <i>от които маслодайни култури</i>                     | <i>22 700</i>  | <i>9 756 700</i>  | <i>21 600</i>  | <i>10 045 300</i> | <i>-5%</i>  | <i>3%</i>   |
| <i>от които етерично-маслени и лекарствени култури</i> | <i>4 700</i>   | <i>729 300</i>    | <i>3 700</i>   | <i>286 500</i>    | <i>-21%</i> | <i>-61%</i> |
| Фуражни култури  | 75 300         | 1 061 400         | 43 600         | 959 200           | -42%        | -10%        |
| Картофи  | 88 700         | 135 500           | 69 500         | 124 100           | -22%        | -8%         |
| Пресни зеленчуци, ягоди и цветя                        | 74 000         | 247 000           | 66 000         | 226 700           | -11%        | -8%         |
| Други култури  | 1 600          | 8 700             | 1 040          | 5 200             | -35%        | -40%        |
| Угари  | 12 500         | 1 064 900         | 8 200          | 423 700           | -34%        | -60%        |
| Семейни градини  | 227 900        | 103 600           | 138 100        | 52 200            | -39%        | -50%        |
| <b>Постоянно затревени площи</b>                       | <b>107 300</b> | <b>3 820 200</b>  | <b>77 400</b>  | <b>3 911 400</b>  | <b>-28%</b> | <b>2%</b>   |
| Трайни насаждения                                      | 118 600        | 996 500           | 77 900         | 965 500           | -34%        | -3%         |

Източник: МЗХ, отдел "Агростатистика", FSS'2013 – предварителни резултати

Относителният дял на зърнено-житните култури от обработваемата земя е 62%, а 31% е делът на маслодайните култури. С 3% намаляват площите на трайните насаждения спрямо 2010 година. Постоянно затревените площи се увеличават с 2%.

Стопанствата, в които се отглеждат селскостопански животни, птици и пчели към 01.11.2013 г., са около 183 300, което е с 34% по-малко в сравнение с 2010 година. Броят на говедата остава постоянен, а стопанствата, в които се отглеждат, намаляват с 27%. Наблюдава се ръст в броя на месодайните крави и овце, съответно със 101% и 115%. Броят на стопанствата, отглеждащи птици, намалява с 41%.

**Таблица 4. Земеделски стопанства и отглежданите в тях селскостопански животни по видове и категории**

| Видове и категории животни             | Стопанства     | Животни*          | Стопанства     | Животни*          | Изменение   |             |
|--|----------------|-------------------|----------------|-------------------|-------------|-------------|
|  | (Брой)         | (Брой)            | (Брой)         | (Брой)            | Стопанства  | Животни     |
|  | 2010           |                   | 2013           |                   | 2013/2010   |             |
| <b>Общо говеда</b>                     | <b>95 400</b>  | <b>576 300</b>    | <b>69 400</b>  | <b>574 300</b>    | <b>-27%</b> | <b>0%</b>   |
| Млечни крави                           | 85 500         | 327 500           | 61 100         | 307 100           | -29%        | -6%         |
| Други крави                            | 1 100          | 19 800            | 3 000          | 39 700            | 173%        | 101%        |
| <b>Общо биволи</b>                     | <b>1 000</b>   | <b>10 000</b>     | <b>600</b>     | <b>10 000</b>     | <b>-40%</b> | <b>0%</b>   |
| Биволици                               | 800            | 6 300             | 500            | 6 200             | -38%        | -2%         |
| <b>Общо кози</b>                       | <b>84 600</b>  | <b>388 900</b>    | <b>45 300</b>  | <b>284 700</b>    | <b>-46%</b> | <b>-27%</b> |
| Кози-майки                             | 83 700         | 325 600           | 43 900         | 240 700           | -48%        | -26%        |
| Млади женски кози за разплод           | 6 200          | 18 700            | 6 200          | 20 300            | 0%          | 9%          |
| <b>Общо овце</b>                       | <b>91 800</b>  | <b>1 415 200</b>  | <b>57 000</b>  | <b>1 350 500</b>  | <b>-38%</b> | <b>-5%</b>  |
| Овце-майки – млечни                    | 89 200         | 1 152 400         | 51 600         | 1 047 900         | -42%        | -9%         |
| Овце-майки – месодайни                 | 2 500          | 41 300            | 4 900          | 88 600            | 96%         | 115%        |
| Млади женски овце за разплод           | 11 200         | 78 900            | 11 700         | 105 300           | 4%          | 33%         |
| <b>Общо свине</b>                      | <b>82 300</b>  | <b>670 500</b>    | <b>49 900</b>  | <b>573 300</b>    | <b>-39%</b> | <b>-14%</b> |
| Женски свине за разплод 50 кг и повече | 15 200         | 73 500            | 4 800          | 55 400            | -68%        | -25%        |
| <b>Общо птици</b>                      | <b>185 500</b> | <b>17 491 200</b> | <b>109 300</b> | <b>14 245 400</b> | <b>-41%</b> | <b>-19%</b> |
| Кокошки носачки и подрастващи          | 180 300        | 7 875 300         | 107 000        | 6 300 700         | -41%        | -20%        |
| <b>Общо зайци</b>                      | <b>25 000</b>  | <b>297 100</b>    | <b>13 400</b>  | <b>146 900</b>    | <b>-46%</b> | <b>-51%</b> |
| Зайкини                                | 23 700         | 144 900           | 12 300         | 66 300            | -48%        | -54%        |
| <b>Продуктивни пчелни семейства</b>    | <b>24 000</b>  | <b>588 700</b>    | <b>15 500</b>  | <b>535 400</b>    | <b>-35%</b> | <b>-9%</b>  |

\*С изкл. на пчелите, които са в брой пчелни семейства  
Източник: МЗХ, отдел "Агростатистика", FSS'2013 – предварителни резултати

**Таблица 5. Разпределение на животновъдните стопанства по размер на използваната земеделска площ**

| Размер на ИЗП        | Показател              | Стойност         |
|----------------------|------------------------|------------------|
| 0 дка                | Брой стопанства        | 9 400            |
| >0 дка и <10 дка     | Брой стопанства        | 108 600          |
|                      | ИЗП (дка)              | 350 200          |
| >=10 дка и <20 дка   | Брой стопанства        | 29 100           |
|                      | ИЗП (дка)              | 385 700          |
| >=20 дка и <100 дка  | Брой стопанства        | 25 400           |
|                      | ИЗП (дка)              | 1 007 400        |
| >=100 дка и <500 дка | Брой стопанства        | 8 000            |
|                      | ИЗП (дка)              | 1 700 400        |
| >=500 дка            | Брой стопанства        | 2 800            |
|                      | ИЗП (дка)              | 6 528 600        |
| <b>Общо</b>          | <b>Брой стопанства</b> | <b>183 300</b>   |
|                      | <b>ИЗП (дка)</b>       | <b>9 972 300</b> |

Източник: МЗХ, отдел "Агростатистика", FSS'2013 – предварителни резултати

9 400 от животновъдните стопанства не стопанисват земеделска земя, което е с 28% по-малко от стопанствата без ИЗП, наблюдавани през 2010 година. 6% от говедата, 49% от свинете и 58% от птиците се отглеждат в стопанства без ИЗП.

95% от животновъдните стопанства имат ИЗП, а 36% от тях са с ИЗП от 10 и повече дка. 52% от стопанствата с овце имат до 10 дка ИЗП и в тях се отглеждат 24% от овцете.

## МЕТОДОЛОГИЧНИ БЕЛЕЖКИ

**Изследването на структурата на земеделските стопанства в България през 2013 г.** е извадково статистическо изследване, проведено в изпълнение на изискванията на Регламент (ЕО) 1166/2008. Организирано е от отдел “Агростатистика” към Главна дирекция “Земеделие и регионална политика” на МЗХ, съвместно с областните дирекции “Земеделие”, като данните от земеделските стопани са събрани чрез интервю и са попълнени статистически въпросници от специално обучени анкетъори. Съгласно законодателството на ЕС изчерпателни данни за земеделските стопанства се събират на всеки 10 години чрез провеждане на преброяване на земеделските стопанства, като последното е проведено през 2010 година. Между две преброявания данните се актуализират чрез извадкови статистически изследвания (2013 и 2016 г.).

**Респонденти** – стопанствата в списъка за анкетиране са около 30 000. Определени са на база на резултатите от проведеното през 2010 година преброяване на земеделските стопанства. Избрани са чрез случайна стратифицирана извадка, като е приложен праг, над който всички единици са наблюдавани изчерпателно. Анкетирани са и нови стопанства, създадени след 2010 година и отговарящи на критериите за земеделско стопанство.

**Статистически въпросник** – включени са 47 въпроса. Събира се информация за идентификация на стопанствата, използвани и напоявани площи, броя на животните, биологично отглеждани култури и животни, земеделски машини, други доходоносни дейности на стопанствата, работна сила и други.

**Географски обхват** – изследването покрива цялата територия на страната.

**Земеделско стопанство** или „стопанство“ по смисъла на чл. 2, буква „а“ от Регламент (ЕО) № 1166/2008 е отделна технико-икономическа единица, която има единно управление и която произвежда селскостопанска продукция или поддържа земеделски земи, които вече не се използват за производствени цели, в добро земеделско и екологично състояние. В изследването са включени данните на земеделските стопанства, които отговарят на критериите за праг в Закона за преброяване на земеделските стопанства в Република България през 2010 година, както следва:

- Обработват (стопанисват) най-малко 5 декара използвана земеделска площ, 3 декара обработваема земя, 5 декара естествени ливади, 1 декар овощни насаждения (чиста култура), 1 декар лозя, 1 декар (чисти) специализирани култури (зеленчуци, хмел, тютюн, подправки, медицински и ароматни култури, цветя, декоративни растения, ягодоплодни, гъби, разсадници и др.), 0.5 декара оранжери.
- Отглеждат най-малко: 1 крава, 1 биволица, 2 говеда, 2 бивола, 1 женско животно за разплод (еднокопитни), 2 работни животни (еднокопитни), 5 прасета, 1 свиня майка, 5 овце майки, 2 кози майки, 50 кокошки носачки, 100 пилета за угодване, 10 пчелни семейства, 10 зайкини, 1 репродуктивно мъжко животно (използвано за естествено покриване – бик, жребец, нерез), специални видове животни или птици – 1 000 пъдпъдъка, 30 други птици (пуйки, гъски, патици и др.), щрауси, ангорски кози, ангорски зайци, норки, нутрии и други.

**Използваната земеделска площ** на стопанствата включва обработваемата им земя, трайните насаждения, постоянно затревените площи и семейните градини. В ИЗП на стопанствата не се включват колективно ползваните от няколко стопанства общи площи за паша на животните.

**Стопанската година**, обект на изследване, е периодът от 1 октомври 2012 година до 30 септември 2013 година или до прибиране на реколтата.

**Достъпност на статистическата информация** – резултатите от провежданите от отдел “Агростатистика” при МЗХ изследвания са публикувани на сайта на Министерството на земеделието и храните, както и в статистическия годишник и статистическия справочник на НСИ. Провеждането на статистическите изследвания и разпространяването на резултатите се извършва в съответствие със Закона за статистиката (ДВ, бр. 57 от 25.06.1999 г. и последвалите го изменения).

Представените предварителни резултати са изготвени през юни 2014 г. и са във вид на обобщени таблици и графики, след като събраните индивидуални данни от попълнените въпросници на земеделските стопанства са въведени в компютърна програма и са проверени за съответствие на национално ниво.

Публикацията е приключена редакционно на 30.06.2014 г.

Предпечат и редакция: МЗХ, отдел “Агростатистика”

За повече информация: МЗХ, отдел “Агростатистика”

Тел./факс: 980 82 94, тел. 02/985 11 140;

E-mail: [agrostat@mzh.government.bg](mailto:agrostat@mzh.government.bg)

Интернет страница на МЗХ- [http:// www.mzh.government.bg](http://www.mzh.government.bg)

